

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Månbeimer 8-2 14

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 17.

Stockholm den 25 April 1912.

5:e årg

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år . . kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år . . kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " . . " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	--	--	--

Fredrika-Bremer-Förbundet om den pågående revisionen af äktenskapslagstiftningen.

Förbundet har i dagarna till Lagberedningen aflåtit följande skrifvelse i denna för kvinnorna så viktiga sak.

Med uppriktig tillfredsställelse erfor Fredrika-Bremer-Förbundet att Kungl. Maj:t åt Lagberedningen anförtrott uppdraget att omarbete giftermålsbalken och i samband därmed stående delar af ärfdebalken, lagfrågor, hvilka äga ett nära samband med kvinnans djupaste och viktigaste intressen.

Länge har det inom vidt skilda kretsar varit ett önskemål att den nu gällande äktenskapslagstiftningen skulle erhålla en efter tidsförhållandena lämpad form.

Redan den år 1873 stiftade Föreningen för gift kvinnas äganderätt — hvars verksamhet numera upptagits af Fredrika-Bremer-Förbundets kommitté för lagfrågor — arbetade under en lång följd af år kraftigt för åstadkommande af reformer på äktenskapslagstiftningens område. Bland vår tids kvinnor har krafvet på förändringar i här berörda riktning blifvit allt bestämdare och målmedvetnare. Ett bevis för detta alltjämt stegrade intresse finner man bland annat i den lifliga uppmärksamhet hvarmed lagberedningens pågående arbete följes inom kvinnokretsar, och i de talrika möten såväl i Stockholm som i landsorten, anordnade af våra främsta kvinnoföreningar, där kvinnans rättliga ställning behandlats och hvarvid man i antagna resolutioner gifvit uttryck åt den förhoppningen att dessa frågor måtte få en tillfredsställande lösning.

1734 års lag, väl afpassad för sin tid, äfven i fråga om äktenskapslagstiftningen, har hvad denna beträffar sedan dess icke underkastats några afsevärda förändringar. Särskildt i hvad som rör den gifta kvinnans ställning kvarstå vi i allt väsentligt på 1734 års lags ståndpunkt, trots de medgifvanden som tillerkänt hustrun en viss grad af förvaltningsrätt öfver sin egendom. De stora ekonomiska och sociala omhvälfningar, som samhället under mer än ett och tre kvarts sekel bevittnat och hvari kvinnan haft sin betydande del, den förbättrade kvinnobildningen, kvinnans fördjupade kunskaper och större erfarenhet inom lifvets skilda områden, ingen af dessa faktorer kan sägas ha blifvit tillräckligt beaktad inom den nu gällande äktenskapslagen.

Om det otidsenliga och rättsvidriga i dessa lagbestämmelser kännbart berör alla hustruns egendomsomständigheter, så väl när det gäller den ärfda som den förvärfda egendomen, är det i sistnämnda afseende missförhållandena få sin skarpaste belysning. Utan inskränkning tillerkänner lagen den ogifta kvinnan rätt att själf få råda öfver de medel hon genom det egna arbetet förvärfvar, men icke så den gifta kvinnan. Och dock har hennes ställning ej mindre än statens öfriga medlemmars rönt inflytande af den öfverhandtagna industrialismen. I oräkneliga fall nödgas hustrun att utanför hemmet skaffa sig ett aflönadt arbete, hvaraf ej mindre än af mannens förtjänst familjens existens är beroende.

Det är här den nuvarande lagstiftningens orättvisor falla bjärtast i ögonen. Vål har hustrun rätt till den egna arbetsförtjänsten så länge den utgöres af penningar, men samtidigt reducerar lagen denna rättighet högst väsentligt genom begränsning af den gifta kvinnans förvaltningsrätt och handlingskapacitet. Eller med andra ord genom den föräldrade institution som benämnes *männens målsmanskap*.

Naturligtvis är lagstiftarens liksom sociologens och filantropens uppmärksamhet inriktad på den genom otaliga exempel ur lifvet bestyrkta sanningen om de olycksbringande verkningar målsmanskapet mångenstädes utöfvat inom familjen samt på de öfvergrepp som af mannen i lagens namn kunna begås gentemot hustru och barn om han vill missbruka sitt genom målsmanskapet honom tillerkända husbondvälde. Ej heller kan man vara blind för det faktum, att genom bibehållande af det nuvarande systemet den redan nu betänkligt låga äktenskapssiffran riskerar att än ytterligare nedgå, i ty att den kropparbetande kvinnan, hvilken lagen i detta afseende hårdast drabbar, ofta föredrar den fria förbindelsen framför det lagbundna äktenskapet, hvarmed följer målsmanskapets alla nackdelar. Emellertid våga vi tro, att våra lagstiftare behjärtat dessa missförhållanden, samt att det skall lyckas den juridiska skarpsinnigheten att öfvervinna de svårigheter, som lägga hinder i vägen för genomförande af en äktenskapslagstiftning, bättre än den nu gällande lämpad efter vår tids uppfattning.

* * *

Med tacksamhet ha kvinnorna erfarit, att Lagberedningen erkänt dess berättigade intressen genom att bereda tillfälle för kvinnlig erfarenhet och sakkunskap att få yttra sig i föreliggande fråga.

Med stöd af ofvan gjorda uttalanden och under åberopande af de i det föregående omnämnda här bifogade mötesresolutioner* får Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse vördsamt hemställa,

att Lagberedningen vid omrevideringen af äktenskapslagen måtte så affatta sitt förslag, att kvinnornas kraf på målsmanskapets upphäfvande och den gifta kvinnans beredande af full likställighet med mannen såväl inom hemmet och gent emot barnen som i förmögenhetsrättsligt afseende måtte vinna beaktande.

* De skrivelsen bifogade resolutionerna, 21 till antalet, hafva antagits vid möten i Stockholm, Göteborg, Lund, Malmö, Hälsingborg, Strängnäs, Linköping, Arvika, Falun, Gefle, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Norrköping, Ockelbo, Sandviken, Västerås, Örebro. Till dessa möten hafva å resp. orter befintliga kvinnoföreningar inbjudit och följande föreningar anslutit sig till resolution: Fredrika-Bremer-Förbundet och förbundets samtliga kretsar: Svenska Kvinnornas Nationalförbund, Landsföreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt, lokalafdelningar af F. K. P. R., Kristliga Föreningen af Unga Kvinnor, Södra Kristliga Föreningen af Unga Kvinnor i Stockholm, Hvita Bandet, Stockholms Allmänna Kvinnoklubb och Socialdemokratiska kvinnokongressens verkställande utskott samt Svenska Skolköklärarynnornas förenings lokalaförening i Stockholm.

Seminariebetänkandet.

II.

Om rektoratet vid de kvinnliga seminarierna säger betänkandet: "Erfarenheten från många af våra större flickskolor, där kvinnliga föreståndare med utmärkelse handhafa både den organisatoriska och den disciplinära ledningen, visar, att denna befattning bör kunna anförtros äfven åt kvinna." Vid sådana kvinnliga seminarier, där rektorsbefattningen bestrides af man, bör enligt kommitténs mening en af de kvinnliga adjunkterna såsom biträdande föreståndarinna vara rektors närmaste biträde i vården och tillsynen af eleverna, ett önskemål, som med energi framförts från kvinnliga seminarielärare (se t. ex. Dagny 1906 h. 19 och 20). Hvar och en måste ju också inse, att den personliga omvårdnaden af eleverna vid kvinnliga seminarier är af så grannliga natur, att den hellre bör utövas af kvinnliga än af manliga lärare. Det kan likväl ifrågasättas, om man icke skulle vinna lika mycket i detta afseende genom att ge klassföreståndarinorna ökad befogenhet. I sista hand beror ju resultatet af den ena eller andra anordningen på rektor. Inser han vikten af att de unga kvinnornas uppfostran i väsentlig mån ledes af kvinnor, så torde han låta klassföreståndarinorna göra sig gällande just såsom uppfostrare, inser han det inte, hvad kan då en biträdande föreståndarinna uträtta?

Det har ju gifvetvis varit ett af de svåraste missförhållandena vid lärarinneseminierna, att undervisning och uppfostran äfven där till så stor del legat i mäns händer. Nu gällande stadga föreskrifer endast, att det skall finnas minst en kvinnlig adjunkt vid de kvinnliga seminarierna. Betänkandet föreslår ett stadgande af följande lydelse: "Vid lärarseminarium skall minst halfva antalet af adjunksbefattningarna bestridas af män och vid lärarinneseminarium minst halfva antalet bestridas af kvinnor." Det kan vid första påseendet förefalla, som om det vore ett blott abstrakt likställighetsintresse, som ligger till grund för öppnandet af möjligheten att anställa kvinnliga adjunkter vid manliga seminarier. Ett verkligt existensberättigande kan ett dylikt arrangemang dock tänkas ha för öfningsskolans skull. Denna tänker sig nämligen kommittén som samskola, och då adjunkterna såsom ledare af elevernas undervisningsöfningar få rätt mycket med öfningsskolan att göra, kan det måhända vara lämpligt att en eller annan adjunkt vid äfven de manliga seminarierna är kvinna. Detta förslag jämte utslutandet af föreskriften i gällande stadga § 21, mom. 3: "I händelse lärarinna med adjunks tjänstgöring träder i gifte, må det ankomma på konsistoriets beprövande, om hon må bibehållas vid tjänsten; och äger konsistorium sedermera uppsäga henne däriifrån, då läroverkets bästa finner sådant kräva", ger kanslirådet H. Tigerschiöld anledning till en reservation, som det skulle vara skada att undanhålla denna tidnings läsare:

"I nu gällande seminariestadga finnes en föreskrift, som afser att icke obetingadt medgifva kvinnlig adjunkt att efter ingånget äktenskap kvarstå i tjänsten. Någon

motsvarande föreskrift har kommittén icke föreslagit, till följd hvaraf något hinder icke skulle möta för kvinnlig adjunkt att efter ingånget äktenskap kvarstanna i tjänsten. Detta kan jag icke finna lämpligt i synnerhet icke beträffande kvinnliga adjunkter vid de manliga seminarierna, vid hvilka enligt kommitténs förslag kvinnliga adjunkter skulle få anställas till visst antal. Man må dock besinna, att eleverna äro unga män i en ålder af 17—26 år. Fall har dessutom redan inträffat, att kvinnlig adjunkt vid lärarinneseminarium ingått äktenskap med lärare vid samma seminarium. Sådana fall kunna tänkas oftare förekomma (!), om enligt kommitténs förslag äfven vid lära seminarierna kunna anställas kvinnliga adjunkter."

Kraftigt framhåller kommittén vikten af att för seminarierna, som ha den betydelsefulla uppgiften att utbilda lärare, tillförsäkra sig goda lärarekrafter genom förmånliga lönevillkor. Vid fastställandet af dessa utgår kommittén från den principen, att "de som utföra lika arbete väl icke alltid böra aflönas med lika lönebelopp men däremot alltid böra så vidt möjligt med hänsyn till sina lefnadsvillkor blifva lika förmånligt ställda". Otvifvelaktigt anger denna s. k. behöfsprincip den väg man bör slå in på för att få rättvisare löneförhållanden. Kommittén medger emellertid, att den endast tillämpat den angifna löneprincipen "i den mån de förhandenvarande förhållandena medgifvit". Tre olika löneplan uppställer kommittén, nämligen 1) manliga gifta, 2) manliga ogifta och 3) kvinnliga tjänsteinnehafvare. Att en skillnad göres mellan de två sistnämnda grupperna motiveras kommittén med att "såsom förhållandena och åskådningarna inom samhället nu en gång äro beskaffade lefnadskostnaderna i allmänhet blifva rätt väsentligt större för den ogifte mannen än för den ogifta kvinnan, hvilket helt visst till icke ringa del beror därpå, att mannens näringsbehöf rent fysiologiskt sedt är i genomsnitt större än kvinnans". Mannens värnplikt vållar dessutom en ekonomisk förlust, som anses likvärdig med minst ett års förlust af lönetur.

För adjunkterna föreslår kommittén följande löneskala:

	gift man	ogift man	kvinn
i första lönegraden	4,000	3,200	2,600
i andra "	4,500	3,700	3,100
i tredje "	5,000	4,200	3,600
i fjärde "	5,500	4,700	4,100
i femte "	6,000	5,000	

Dessutom föreslås höjning af de kvinnliga adjunkternas pensionsålder från 55 till 60 år. Reservation har afgifvits af fröken Sidner, som anser, att det bort föreslås en femte lönegrad för de kvinnliga adjunkterna på 4,400 kr.

Det torde väl vara de "förhandenvarande förhållandena", som förorsakat den rätt afsevärda skillnaden mellan den kvinnliga och den ogifta manliga adjunktens löner, bland dessa kanske icke minst den olika kompetensen, som betänkadet inte nämner i detta sammanhang men som likväl torde ha influerat. Kommittén föreslår nämligen, att allt fortfarande behörighet för sökande af ad-

junktstjänst skall kunna vinnas genom kvalificerad afgångsexamen från högre lärarinneseminarium, dock först efter genomgång af den valfria fortsättningskursen och med det uttryckliga stadgandet, att i filosofisk ämbetsexamen erhållet vitsord skall tillmätas högre värde än motsvarande vitsord erhållet vid högre lärarinneseminarium. Den som känner seminariernas historia måste ju instämma i betänkadets ord: "Det lär icke kunna nekas, att seminarierna under de tider, som gått, erhållit många af sina bästa lärarkrafter just på den väg, som här är i fråga. Att då underkänna den utbildning, hvilken på denna väg vinnas, såsom för seminariernas behöf otillräcklig, vore föga tilltalande." Kommittén skulle äfven ha kunnat motivera detta förslag med det ringa antalet sökande till de kvinnliga adjunkturerna. (Inom parentes en fråga: hvarför söka så få akademiskt bildade kvinnor dessa platser? Det förefaller, som om både ideella och ekonomiska synpunkter borde göra dem eftersträfvade, och likväl ser man den ena gången efter den andra, att endast en sökande anmäler sig till dylika platser.)

I fråga om de öfriga kategorierna af seminarielärare förefinnes ju icke någon olika kompetens, men äfven där möter man i kommitténs förslag en större eller mindre skillnad mellan manlig och kvinnlig icke-familjeförsörjare.

Påfallande är olikheten mellan kommitténs förslag till löner för öfningsskolans lärare och centralstyrelsens i Sverige allmänna folkskollärareförening förslag till löner för folkskollärare. (Se n:r 6 af denna tidning innevarande år!) I det sistnämnda sättes lönen för kvinnor och ogifta män lika med det undantaget, att ålderstilläggen inträda ett år tidigare för dem, som äro underkastade värnplikt. För öfningsskolans lärare, för hvilka pensionsåldern föreslås bli densamma, 60 år, föreslår kommittén följande löneskala:

	gift man	ogift man	kvinn
i första lönegraden	2,700	2,300	2,000
i andra "	3,100	2,700	2,400
i tredje "	3,500	3,100	2,800
i fjärde "	3,900	3,500	3,200

Äfven om man tar i betraktande, att ogift manlig lärare har skyldighet att vara delägare i folkskolläraryns änke- och pupillkassa, till hvilken årsafgiften skulle bli 116:67 kr., synes kommittén här ha tillmätt skillnaden i "det fysiologiska näringsbehöfvet" en måhända väl stor betydelse.

Dock måste det ju fasthållas, att i seminariernas nuvarande läge hufvudsynpunkten vid upprättandet af ett löneförslag icke kunnat vara att åstadkomma ett teoretiskt oanfäktbart sådant utan att så mycket som möjligt inom ett uppnåeligt löneanslag ge seminarierna förmåga att draga till sig de bästa krafterna. Ur den synpunkten måste de föreslagna lönerna anses vara väl afvägda, dock knappast med afseende på vissa grupper af öfningsskollärare. I fråga om dessa föreslår kommittén, att lönen bör beräknas efter en viss konstant aflöning för undervisningstimme, 120 kronor för manlig gift, 100 kronor för manlig ogift och 90 kronor för kvinnlig lärare, hvilket

torde komma att föra representanterna för de ämnen, som ha det minsta antalet timmar, nämligen teckning och trädgårdsskötsel, så nära existensminimum att dessa platser inte torde locka många sökande.

Till sist det allvarsammaste bekymret vid studiet af betänkanudet: skola inte de nya krafven komma att göra öfveranstängningen ännu större än den redan nu är, åtminstone vid de kvinnliga seminarierna? Kommittén har visst icke blundat för denna fara utan sökt möta den genom förslag om höjande af åldern för kvinnliga inträdessökande från 17 till 18 år, genom förslag om större omvårdnad om eleverna i fysiskt afseende, förbättring af deras lefnadsförhållanden, bättre lokaler, noggrannare läkareundersökning m. m. (Kommittén föreslår, att där vid val mellan olika läkare lämpligheten i öfrigt kan anses lika kvinnlig läkare må äga företräde vid lärarinneseminarium.) Kanske vågar man också hoppas, att lyckligare arbetsförhållanden skall skänka lärarna större arbetsglädje och därmed skapa en mindre tyngande atmosfär än den, som nu ofta råder vid seminarierna. "Det torde knappast behöfva erinras därom", yttrar betänkanudet, "att studiearbetets inflytande på elevernas hälsotillstånd till en viss grad alltid kommer att blifva beroende af den känslöstämning, som blir förhärskande vid dess utförande. Kunna eleverna gå till sitt arbete med frimodighet och tillförsikt, hvilket ingalunda behöfver utsluta redligt allvar och vaken ansvars känsla, torde äfven en jämförelsevis stor arbetsbörd icke blifva dem för tung."

Anna Sörensen.

Moderskapsförsäkringen. Lagrådet, som nu yttrat sig öfver det föreliggande förslaget till lag om moderskapsförsäkring, har uttalat som sin åsikt att detsamma icke bör göras till föremål för proposition till riksdagen. Skälet härför är, att lagrådet ej anser tiden ännu vara inne att hos oss införa obligatorisk moderskapsförsäkring, då obligatorisk sjukförsäkring ännu ej finnes. Tillsvidare torde därför staten i fråga om moderskapsförsäkringen, anser lagrådet, ej böra vidtaga annan åtgärd än att under ett kraftigt understödjande af den frivilliga sjukasseverksamheten söka förmå denna utveckla sig i sådan riktning, att en af kvinna tagen sjukförsäkring utan vidare anses omfatta jämväl moderskapsförsäkring, och att under tiden för båda försäkringsgrenarna förbereda en öfvergång till det obligatoriska systemet. Därest man emellertid anser den i gällande lagstiftning upptagna enligt ett för riksdagen nyligen framlagd förslag till lag om arbetareskydd väsentligt utvidgade bestämmelsen om barnsängshvila för kvinna, som är anställd i industriellt arbete af viss omfattning, med nödvändighet redan nu kräva vidtagandet af åtgärder, som ekonomiskt säkerställa arbeterskan under den tid yrkesarbetet är henne förbjudet, synes lagrådet lämpligaste utvägen vara att staten helt påtager sig de utgifter, som äro förenade härmed.

Lagrådets yttrande är, fränsett en detaljanmärkning, enhälligt.

Från världens rösträttsfält.

Historien upprepar sig, är ju ett gammalt ord, och suffragisterna i Ohio, som jubla öfver rättigheten att snart få sin fråga hänskjuten till folkomröstning, glädja sig också öfver det egendomliga sammanträffandet af omständigheter ur rösträttsrörelsens historia med deras seger. Utskottets tillstyrkande utlåtande föredrogs af talmannen i Ohios "Constitutional Convention" kl. 2,45 e. m. på årsdagen af Susan B. Anthonys födelse, och precis på samma timma som uppropet till röstning skedde på kongressen i Washington, då för många år sen Wyoming upptogs som själfständig stat i statsförbundet, den första med K. P. R. i sin ursprungliga konstitution. Mrs Harriet Taylor Upton satt då på åhörareläktaren i Washington tillsammans med Miss Anthony, och Mrs Harriet Taylor Upton satt nu på åhörareläktaren i Columbus och hörde utskottets yttrande föredragas, under tecknad af tjugo af utskottets tjugo en ledamöter. En enda hade reserverat sig och afgifvit ett "minoritetsutlåtande", undertecknad af honom själf. Men historien företer också rätt underliga omhvälfningar, och en sådan berättas från Amerika nästan i samma andetag som den förra episoden. "Det är oftast ganska lätt att ha öfverseende med anti-suffragisterna", säger den som omtalar fallet, "flertalet af dem äro välmenande, fastän missledda individer. Men harmen jäser ovillkorligen inom en vid ett tilltag som det af de kvinnliga studenternas rektor vid universitetet i Rochester (staten New-York) då hon valde en af dagarna omkring Miss Anthonys födelsedag till att sammankalla de kvinnliga studenterna och för dem hålla ett föredrag med titel: "Hvarför jag är anti-suffragist".

I Byrons tragedi "Marino Falieri" förekommer ju en Doge af Venedig, som genom sin tapperhet flera gånger räddat republiken, men hvilken senare på grund af personlig harm stämplar däremot. Han röjes, och i en stor scen talar hans hustru hans sak inför rådet. En af rådsherrarna säger:

»Mot staten han förrädiskt stämplat».

Hvarpå Angiolina svarar:

»Ja, ja, men utan honom funnes ingen stat att rädda eller att förråda. O, I som sitten här för att till döden döma den Er räddat, I skullen utan honom sucka såsom slafvar i hunnens grufvor eller under turkars ok».

Om icke systrarna Anthony lefvat, skulle det måhända ej ha funnits några kvinnliga studenter i Rochester och ingen rektor för de kvinnliga studenterna. Det var Mary Anthony, som själf fyllde den summa som krädes för att kvinnor skulle få tillträde till universitetet i Rochester, då det syntes alldeles omöjligt att i tid få summan tillräckligt stor, och vi veta alla hvad Susan B. Anthony gjort för oss kvinnor.

De kvinnliga studenternas rektor (dean) i Rochester är möjligen en beskedlig kvinna, men i så fall har hon otur. Om icke denna händelse inträffat, skulle hon efter döden ha sjunkit i oskadlig glömska som hundratal andra rektorer, manliga och kvinnliga. Men nu kom-

Annonsera i DAGNY!

mer hon att figurera i historien som en typ af trångsinthet och otacksamhet; genom denna obetänkta och olämpliga handling bevarad i evärdeligt minne som en fluga i bärnsten."

Och en historisk evolution pågår för ögonblicket rundt omkring i världen — det har sagts förut och det upprepas, — och trots ögonskenliga tillfälliga motgångar få vi kvinnor aldrig tröttna att upprepa och ånyo påpeka detta. Den mycket berömde författaren Rudyard Kipling har ju diktat håfullt, försmädligt och som han väl tyckte förkrossande om kvinnan uti sin *The female of the species*, men han har på många, många håll mötts af motsägelser, kritik och förlöjligande. Jag vill minnas, att jag omtalade detta i Dagny i höstas och betonade, hur storslaget och värdigt han bemötts särskildt af en annan berömd författare, Hall Caine, men att denne till sist pointerade att utanför männens rådslag står ännu "männens moder".

Men i alla fall pågår med kvinnofrågan en historisk evolution rundt om i världen, och det är mig en glädje att kunna stödja mitt påstående med ord af auktoriteter och med faktiska bevis.

Vid en bankett i Wisconsin nyligen var Persiens hemförlöfvade generalskattmästare Mr Morgan Shuster närvarande och talade om den stora del kvinnor tagit i rörelserna i Persien under de sist förflutna åren. "Det är i synnerhet beroende på deras ansträngningar under de sista fem åren, som Persien kunnat afskaka bördan af en femhundra år gammal absolut monarki. Det finns ett kvinnoförbund, som synes vara allsmäktigt, ehuru jag aldrig sett ansiktena på dess ordförande och funktionärer på grund af de slöjor deras religion bjuder dem att bära. Och det är underbart att följa framåtskridandet hos de persiska kvinnorna trots det instängda lif muhammedanska religionen ålägger dem."

Och nyheter komma från olika håll och kanter. I Rom har ett riksdagsutskott tillstyrkt en motion om att ge politisk rösträtt åt alla kvinnor öfver 25 år, hvilka äro i besittning af vissa lärdoms- och egendoms-kvalifikationer. Den 17 mars hölls den första kvinnorösträttskongressen i Wien under liflig tillslutning; de tscheckiska kvinnorna i Böhmen kräfvade återfående och upprätthållande af kvinnornas gamla medborgerliga rättigheter; det polska förbundet för kvinnans rättigheter i Galizien har anordnat diskussionsmöten om K. P. R., och vid det första mötet afgaf dr Wyrstek, deputerad i arbetarepartiet, den viktiga förklaringen, att arbetarepartiet på sitt program skall upptaga politisk likställighet för kvinnor. Från Portugal skrifves, att dr Alexander Braga, medlem af riksdagen, har väckt motion om kvinnors rättigheter. "Och härvidlag", säger man, "och fastän icke denna motion vidrör många viktiga delar af kvinnans ställning inför lagen, är det dock dess afsikt att undanröja åtskilliga gamla brister i Portugals civillag. — Dr Bragas motion har ännu ej behandlats. Och", tillägger den som skrifver detta helt melankoliskt, "det kan väl hända att den faller i glöm-

ska; det är det gemensamma ödet för många riksdagsmotioner, som gå stick i stäf mot häfdvunna manliga prerogativ." Och till och med i den litet tungsinta reflexionen kan man med en smula god vilja se ett tecken till historisk evolution. Jeanne d'Armeida Nougaira talar om den glömska, som kommer att drabba motionen. Hon synes ej frukta argumenter mot kvinnans rättigheter, hon synes ej befara att alla gamla till marken fällda teorier skola återupprepas i Portugal; hon sätter, kanske utan att veta det, fingret rätt på den ömma punkten. Frågan om kvinnans lagliga likställighet med mannen, som oundvikligt omsider leder till hennes politiska likställighet, är i grund och botten frågan om en själftagen, ehuru häfdvunnen makts förflyttning.

Och från det gamla föryngrade Kina kommer en visserligen ännu obekräftad underrättelse, ehuru från en så pass vederhäftig och för kvinnorörelsen alls icke partisk auktoritet som *The Times*. Vi veta att de kinesiska kvinnorna vid resningen mot mandschuväldet bildade ett amazongarde, hvilket, beväpnadt och uniformradt, fäktade tillsammans med de reguliära trupperna. Nu läses det i ett telegram från Nankin den 22 mars: "En trupp amazoner, missnöjda med de ljumma uttrycken af gillande af principen om rösträtt för kvinnor inom nationalförsamlingen, stormade Nationalpalatset, krossade fönstern, försatte vakten ur stridbart skick samt skrämde själfva medlemmarna af Nationalförsamlingen. Dessa skickade visserligen efter soldater till att skydda sig, men tvungos att återupptaga frågan om rösträtt för kvinnor."

Man kan säga att de kinesiska kvinnorna icke allenast vidrört den ömma punkten, utan genom radikalbehandling aflägsnat ömheden.

Äfven Mrs Annie Besant i sitt härliga tal i Albert Hall den 28 mars nämnde Kinas kvinnor som bevis på kvinnors utveckling, men hon betonade också det största och viktigaste af allt. Icke mannen ensam är nödvändig; "män och kvinnor äro det lika mycket; män och kvinnor kräfvos för att bygga upp en nation, män och kvinnor tillsammans på alla områden, det är framtidens kraf, som ingen kan hämma eller mycket fördröja."

Ellen Wester.

Ett museum för moderskydd. I Ungern, som tycks vara föregångslandet i fråga om åtskilliga sociala reformer, har man i dagarna beslutit upprätta ett statens museum för moderskydd som en underafdelning af det stora Tarsadalmimuseet eller Sociala museet i Budapest. Museet kommer att innefatta afdelningar för kommunala och privata moderskyddssanordningar, för moderskapsförsäkring, den ogifta moderns sociala och rättsliga ställning, yrkesarbetets inflytande på moderskapet, modeller af barnbördshus och hem för mödrar, m. m. Då hvarje land kommer att ha sin särskilda afdelning har man från det blifvande museets styrelse vänt sig till den svenska föreningen för moderskydd och sexualreform för att genom denna erhålla hvad som från vårt land kan vara af intresse. Föreningen har naturligtvis skyndat att villfara denna hemställan.

Spetsar.

En social-estetisk studie.

III.

Den storartade, omfattande och resultatrika verksamhet, som på spetslöjdens område utvecklats i Österrike genom "K. K. Zentral-Spitzenkurs" i Wien, är för väl känd för att behöva ingående behandlas. Den intar likväl en så märklig särställning inom Europas spetslöjd, att den ej kan affärdas med endast några ord.

Den österrikiska statens synnerligen kraftiga och omhändertagande intresse har emellertid i ej ringa mån underlättats just därpå, att denna hemslöjd i vissa af kronländerna aldrig förlorat sin lifskraft. Gammal spetslöjd kvarlefter där flerstädes vid sidan af ny teknik. I andra delar af landet har den däremot införts som ny förvärfskälla och då ofta med för Österrike främmande teknik. Så förhärskar sedan två århundraden tillbaka knypplingen i Böhmen och Krain, under det att irish crochet funnit en ny och bördig jordmån i Galizien. I Dalmatien, där kvinnorna dock ej visa samma spetsanlag och färdighet som i andra landsändar, har man åter blifvit reticellan trogen.

Hvad som utmärker de österrikiska spetsarna är den nya och moderna formbildning med hvilken den arbetar utan att därför släppa taget med gamla traditioner. Grundprincipen är visserligen engelsk, men Österrike är det, som tillämpat den på spetslöjden. Härigenom har denna konstgren i sig upptagit ett element, som i hög grad gjort den tids- och motståndskraftig. Och spetsen har införts i ett nytt skede, där gamla och nya konstprinciper sammangjutits till en förstärkt enhet i den kamp för tillvaron, som trots allt ej är utesluten från någon tid och något område. Att detta var ett särdeles lyckligt grepp af ledarna visar den utomordentliga omsättningen som de österrikiska spetsarna sedan dess fått.

Dels på grund af stigande efterfrågan, dels och i synnerhet för att reglera priserna och afskaffa mellanhänder, inträdde staten själf som enda förmedlare mellan producenter och konsumenter. 1907 etablerades nämligen "K. K. Zentral-Spitzenkurs" i Wien som affärsföretag med depåer i Berlin, Frankfurt, Paris, London och Newyork. Redan första året uppgick totalomsättningen till 3 millioner österrikiska kronor,* med en arbetsstyrka af 32,000 kvinnor, siffror som alltjämt stiga. Men hvad än mer bevisar: själfva arbetsintresset är i ständig stegring och sprider sig så raskt, att — enligt hvad "Spitzenkurs"-direktor, dr. Fritz Minkus, berättade mig — staten ännu ej ens kan fylla behövet af lärarekrafter för de öfverfyllda spetskolorna rundt om i kronländerna. Detta glänsande resultat talar mer än mången socialpropaganda om gagnet af samverkan mellan stat och folk i produktivt syfte. Ett sådant rent statsocialistiskt exempel från ett af de mest konservativa och socialt efterblifna bland Europas kulturländer häfver i bjärt kontrast förhållande-

na i länder, där sociala frågor ständigt stå på statsmakternas dagordning, men där likväl hemslöjdens stora framgångar vunnits uteslutande genom privat initiativ, privat energi och privat kraft.

I Italien, spetslöjdens egentliga hemland, såg det däremot hopplöst ut. Men så kom nödåret 1873, under hvars hårda vinter lagunerna tillfröso, fisket omöjliggjordes och hungersnöd rådde, särskildt på den lilla ön Burano utanför Venedig — där för två- å trehundra år sedan den s. k. spetsången ljudit som kanske ingenstädes. Nu förnams däraf blott en svag efterklang, lika svag som kraften hos den gamla halfblinda och halfblomma kvinna Cencia Scarpaiuolo, hos hvilken nödhjälpskommittén dock grep efter räddning. Dess ledare, Paulo Fambri, kom nämligen på idén att genom spetslöjdens återupplifvande rädda Buranos befolkning. En spetskommitté — comitato dei merletti — tillsattes, med grefvinnan Adriana Marcello och furstinnan Maria Ghigi Giovannelli som ledare och dåvarande kronprinsessan Margherita som beskyddarinna. Men den gamla 70-åriga Cencia Scarpaiuolo, hos hvilken ensamt spetstekniken lefde kvar, blef förmedlingslänken mellan förr och nu. Hos henne aflärdé den blifvande spetskolorns lärarinna signora Anna Bellorio d'Este de växlande arterna af den konst, som en gång gjort Point de Vénise så ryktbar. Därmed fick Fambris sociala idé vidtgående följder.

Sedan spetskolorns grundande höjdes det allmänna välståndet i Burano. Äktenskapsfrekvensen ökades, och de oäkta barnens procenttal sjönk från 24 till 4, och detta därigenom, att Burano-spetsarna gingo ut öfver världen. 1878 uppgick totalinkomsten af spetslöjden till 21 tusen lire, och redan 1906 till 154,000. Men det är ej blott Point de Vénise à relief och à la rose som förfärdigas, utan äfven Point de Burano. Den sistnämnda, som ibland går under det omtvistade namnet Argentella, är till sitt upphof en imitation af Argentan- och Alençon-spetsarne, men utan dessas upphöjda "cordonet". Numera har Point de Burano emellertid uppnått så utsökt finhet, att den af många kännare t. o. m. sättes framför Brysselspetsen i sin egenskap af alltigenom handgjord.

Går man vidare till den italienska spetslöjdens dotterland Frankrike, möter oss en liknande företeelse, om ock ej med fullt så vidtgående följder. I det keltiska Bretagne fick spetslöjden ett nytt fäste, framdrifven af 1903 års dystra förhållanden, då sardinerna sveko och fabrikerna alltmer uppslöko nätknytningen, som därtills varit en kär biinkomst för de bretagneska hemmen. Inför denna nöd var det som M:me Henri de Léclus-Trévoédal, härskarinnan på slottet Loquéran vid Kap Finisterre, omgifven som hon var af det mondana lifvets alla kraf och fördomar, beslöt att insätta hela sin energi — och, i den mån det var möjligt, äfven andras — till den kringboende befolkningens hjälp. Hennes kvinnliga intuition visade henne vägen: att vädja till den keltiska rasens kvinnor, hvilkas arbetshåg är ett lika ut-

* 1 Krone = 75 öre.

märkande drag för denna ras som drömmeri och sysslolöshet för dess män.

Att hon ej tog fel, visar den utveckling denna hemindustri nått äfven i öfriga af Bretagnes departement, tack vare energin hos dess inflytelserika kvinnor. Början gjordes med den redan då moderna irish cro-Båda dessa utgå årligen i stora massor från Bretagnes chet, vid sidan af den broderade s. k. dentelle bretonne "ateljeér". Men med den franska kvinnans öfvade instinkt i modets makt har M:me de Léclus i sina stora arbetslokaler med tillhörande "atelier en plein air" äfven infört teknik från andra spetsarter, sådana dessa utföras i Normandie och Auvergne, i Italien och Belgien. Ett finansiellt drag, som föga stämmer med bretagneskaraktär. "Men jag är inte heller någon bretonska", säger M:me de Léclus och fortsätter på sitt karaktäristiska sätt: "men min dröm är att imitera min landsman, den ryktbare trubaduren Bertrand de Born, i hvars gamla slott i Dordogne jag är född, och för mina kära bretonskor på ett hederligt sätt plundra mina rika vänner." Att plundringen lyckats, beror nog också på den storartade verksamhet som rundt hela Frankrike utföres af "le Travail au Foyer" och dess ordförande M:lle de Marmier. Men att denna kvinnliga iscensättning af kvinnlig arbetskraft vunnit genklang öfver hela Frankrike har lika mycket sin grund i det värtaliga och varmhjärtade anförande, hvarmed M. Engerrand, representant för Calvados (Normandie) i deputeradekammaren, bekämpade oföretagsamhet och inrotade fördomar och för hemslöjden lade en fast och pålitlig grund.

Vill man se en riktigt folklig konst, bör man ej alldeles glömma af Teneriffas midt emellan broderi och spets stående arbeten. Tekniken är något besläktad med den som i Spanien användes för de s. k. solspetsarna med ursprung i reticellan. Denna lilla utomeuropeiska afstickare kan ju vara af ett visst intresse nu, då Teneriffarbeten ju nyligen hos oss funnit en välförtjänt uppmärksamhet och äfven god afsättning.

Men vi återvända till Europa. I det land, som med Italien täflar om äran att vara knyppelspetsens hemland, slår ju nästan namnen Points de Bruxelles och de Malines emot oss! Ty efter en tids stillastående vid början af 1800-talet går den belgiska spetslöjdens nu framåt med synnerligen stark fart. Och van Overloops under utgifning varande ståtliga publikation "Dentelles anciennes des Musées royaux des Arts décoratifs et industriels à Bruxelles" är nog ej heller ämnad endast som retrospektiv uppvisning af hvad Belgien förmått, utan äfven att med stöd däraf kalla till förstärkt lif hvad det förmår. Och om spetsstraditionen i något land bevarats, så är det väl här. Gå exempelvis en dag genom Brüggens pittoreska gamla gator! Där är det just den fattiga och gamla kvinnan, som företrädesvis utöfvar denna slöjd, som så ofta blifvit ett uttryck för folkets själ och här säkerligen mången gång är ett af de bästa medlen att hålla den lifskraftig och sund.

Gå vi så öfver kanalen — alltså ändå västligare — till det land, där spetslöjdens utveckling stått i så starkt

samband med Belgiens, visar sig dess sociala karaktär från åter en annan sida. Men här togo ångans och maskinernas sociala öfverraskningar ut sin rätt och undanskymde för en tid mången härlig hemindustri. Men när dessa nya tidsmakter väl inpassats i lifvets dagliga, men så förändrade gång, kommo åter gamla intressen till heders, och däribland äfven den för en tid åsidosatta spetslöjden. Men hur mycket som än härför i England gjorts af såväl konungahuset som privatpersoner, hade denna slöjd dock aldrig här kommit till sin nuvarande utveckling, om ej befolkningen själf tagit upp rörelsen. Man skulle nästan kunna säga, att det i England är folket, som först tagit ledningen och de maktägande som förstående lystrat och lydt.

Denna samverkan har sedan ytterligare förstärkts genom en äkta engelsk social verksamhetsform: kooperationen. Sålunda är i North Bucks* Lace Association spetsarbeterskorna praktiskt sedt aktieägare och styrelsemedlemmarna oaflönade agenter. Den engelska spetsindustrin — som ingalunda endast omfattar "Honiton" med dess omstridda framtidsutsikter — uppvisar äfven i öfriga afeenden synnerligen intressanta och lärrika drag. Så är likaledes förhållandet med den iriska. Och till båda återkommer jag därför i annat sammanhang.

Ellen Nordenstreng.

* Buckinghamshire.

De Bergman-Österbergiska samhällskurserna.

Det var med en viss grad af undran öfver hvilka erfarenheter som skulle vinnas, som undertecknad började sitt arbete i de Bergman-Österbergiska samhällskursernas tjänst. Verksamhetsfältet var ju alldeles nytt — det gällde att resa ut till landsbygdens kvinnor och tala med dem om torra lagstiftningsfrågor, om kvinnornas rätt till del i samhällsarbetet och de uppgifter, som där finnas för dem. Skulle talet om bristande intresse bland landsbygdens befolkning blifva bekräftadt?

Efter besök vid nio platser, där föreläsningskurser nu hållits, kan jag med glädje konstatera, att tillslutningen varit förvånande stor och att kvinnorna ådagalagt intresse och vetgirighet, som kommit till synes på mångahanda sätt. Kurserna ha ordnats med fyra föredrag i hvarje, i regel med en dags mellanrum, och har undervisningen omfattat följande ämnen: kommunalförvaltningen och i samband därmed den allmänna hälsovården, fattigvårdens omfattning och organisation, barnvårdslagarna, äktenskapslagstiftningen, svensk statsförfattning.

Ehuru kurserna annonseras såsom anordnade för kvinnor, ha männen likväl tillträde och ha också öfverallt begagnat sig därpå. Hitintills ha föredragen förlagts till större och mindre samhällen, vid eller i närheten af järnvägsstationer, och har åhörareantalet växlat mellan 30—200 personer. 30-talet har dock endast förekommit

i ett par enstaka undantag, då regnväder och uppblötta vägar utgjort hinder för långväga kursdeltagare att infinna sig. Det förefaller nästan som om den relativt största tillslutningen vore tillfinnandes i de mindre samhällena, kanske beroende på att man där sällan har tillgång på föredrag och att deltagandet i en samhällskurs sålunda erbjuder nyttig omväxling i det hvardagliga lifvets arbete.

Bland de platser, som särskildt torde böra framhållas, är det lilla Gnosjö, som af många räknas tillhöra det s. k. mörkaste Småland. Gnosjö samhälle har en befolkning af knappt 300 människor, och ändock bevistades kursen därstädes af omkr. 100 personer, efter hvarje föredrag vidtog diskussion, som ibland kunde räcka ett par timmar. Erkännas må ju att det var männen, som hufvudsakligen uppehöll diskussionen!

På en annan plats, en bondby med utprägladt religiösa intressen, samlade kursen så många deltagare Goodtemplarsalen kunde rymma, där voro alla åldrar representerade, från skolbarnen till de gamla värdiga bondhustrurna, som i regel åtföljdes af sina män. Och både män och hustrur voro fullt på det klara angående det berättigade uti att kvinnorna erhålla medbestämmanderätt i vår lagstiftning, men framhölls vikten af att kvinnorna mer än hittills få tillfälle inhämta kunskap om våra samhällsförhållanden. I samband med föredragen tillhandahållas billig litteratur i kursens ämnen, och röna särskildt handböckerna i kommunalkunskap och vår nya rösträtt god åtgång.

De närmast planerade kurserna skola hållas i Angerdshestra och Mulseryd, tvenne kyrkbyar, belägna ett par mil från närmaste järnvägsstation. Skolråden ha där uttryckt sitt intresse för saken genom att enhetligt bevilja skolhusens upplåtande.

De erfarenheter som hittills förvärfvats ha sålunda varit så godt som odeladt uppmuntrande för kursledarinnan. Det ger en förnimmelse af att vi lefva i uppvaknandets tid, när kvinnorna i de aflägsna bygderna börja känna att äfven de tillhöra samhället, att de ha insatser att göra, icke blott i hem utan äfven i stat.

G. P—G.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Hemma**. Roman i tre delar. Af *Hilma Angered Strandberg*. — **Lucrezia**. Drama från renässansens dagar i tre akter. Af *Brita von Horn*. — **Fågel Fenix**. En sagodikt. Af *K. G. Ossian-Nilsson*. — **Mästerverk ur världslitteraturen**. 15. **Werthers lidanden**. Af *Goethe*. Öfversatt och försedd med inledning af Allan Bergstrand. — **Svensk och Nordisk Utrikespolitik**. Af *Pontus Fahlbeck*.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **En dans på rosor**. Roman af *W. L. George*. Bemyndigad öfversättning från engelskan af Ebba Nordenadler.

Om sproglig Forstaaelse.

V.

Da det muligvis vil være af Interesse for Dagnys Læsere at høre lidt Nærmere om den berygtede Oversættelse af "Fänrik Stål", der kaldte Erik Bøgh frem paa Arenan til Kamp imod al denne Sprog mishandling vil vi, i dette og de følgende Numre, meddele hvad han selv, paa sin humoristiske Maade, fortæller herom. Han siger: "En Dag fik jeg Besøg af en ung Officer, der spurgte mig, om det var sandt, at jeg oversatte et svensk Teaterstykke for Kasino, da han i saa Fald vilde opgive sit Forsæt (föresats) at oversætte det. Jeg beroligede ham med den Forsikring, at jeg ikke tænkte paa at oversætte det og tilføjede den Forklaring: at der ikke var nogen Sandsynlighed for dets Antagelse. I Samtalets Løb kom jeg til at gøre ham det nærgaaende Spørgsmaal: om han forstod Svensk?

Hvad jeg mente med det?

Om han havde studeret den svenske Litteratur — omgaaedes meget med Svenskere — eller opholdt sig længere Tid i Sverig?

Nej, han kunde kun Svensk, som alle dannede Danske. —

— Om han nogensinde havde prøvet at oversætte en svensk Bog? —

— Ja, han havde et oversat svensk Digterværk under Pressen og ventede det vilde udkomme en af Dage — svarede han frejdig. — Et Digterværk? — gjentog jeg forbauset.

— Ja. — "Fänrik Ståls sägner"!

— Det er da vel ikke Deres Alvor? —

— Jo, mit ramme Alvor — paa Hagerups Forlag. Synes De det er saa forfærdeligt? —

— Ganske forskrækkeligt! De aner vist ikke, hvor svært (svært) det er at oversætte fra Svensk til Dansk — især et Digterværk — forsikrede jeg. Den kække Oversætter smilede (smålog). Han fortalte: at han havde ladet en af vore mest bekendte Anmeldere gennemse Oversættelsen, og at han ikke havde fundet noget Fejl (fel) i den — følgelig: at det dog ikke havde været nogen overdreven farlig Sag, han havde indladt sig paa.

— Nuvel, Hr. Löjtnant! Saa er det maaske mig, der har været ængstelig i Utide. Nu vil jeg forelægge Dem et svensk Digt, og dersom De ikke begaar 10 Fejl inden De har oversat to smaa Sider paa Dansk, saa vil jeg erkende, at jeg ikke har havt Spor af Ret til at tvivle paa Deres Dygtighed.

— Ja, lad os prøve! — sagde Löjtnanten.

Det blev naturligvis ikke nogen af de letteste svenske Böger, jeg valgte.

Derom i næste Nummer.

Alma Forsberg-Dalhoff.

Sprid DAGNY!

Notiser.

Gift kvinnas rättsliga ställning. Vid af Stockholms allmänna kvinnoklubb nyligen anordnad offentligt möte i Folkets hus' D-sal talade fil. dr Alexandra Skoglund öfver ofvanstående ämne. Efter föredraget beslöt mötet enhälligt antaga en resolution, i hvilken med anledning af den pågående revisionen af äktenskapslagstiftningen bestämdt yrkande framställdes att lagstiftningen så affattas att målsmanskapet upphäfvades och den gifta kvinnan beredes full likställighet med mannen såväl inom hemmet och gentemot barnen som i förmögenhetsrättsligt hänseende.

Föredraget var det som dr Skoglund på uppdrag af Fredrika-Bremer-Förbundets lagkommitté under vintern hållit på en mängd olika platser i landet.

Lunds kvinnliga studenter om moderskapsförsäkringen. Lunds kvinnliga studentförening har vid sammanträde, efter inledningsföredrag i ämnet af fröken Elisabeth Nilsson, debatterat frågan om moderskapsförsäkring och därvid antagit följande resolution: Lunds kvinnliga studentförening, samlad till diskussion om moderskapsförsäkring, inlägger en enhällig protest mot det nu föreliggande lagförslaget och uttalar som sin mening, att denna fråga endast kan lösas genom en både man och kvinna omfattande obligatorisk sjukförsäkring.

F. K. P. R:s opinionsmöten. Opinionsmötena med anledning af den k. rösträttspropositionen pågå allttjämt. Så ha ytterligare möten hållits i Skara, Söderköping, Nyköping, Karlskoga, Strömstad, Strängnäs, Västerås. Resolutionen har överallt antagits.

Den frisinnade ungdomen och kvinnans politiska rösträtt. Vid sitt senaste sammanträde antog Stockholms frisinnade ungdomsförening enhälligt följande resolution: Stockholms frisinnade ungdomsförening, samlad till möte den 18 april 1912, uttalar den bestämda förhoppningen att riksdagens båda kamrar måtte i år såsom hvilande antaga regeringens förslag om politisk rösträtt för kvinnor och därmed ge verklighet åt trontalets ord att hänsyn såväl till rättvisa som till statens välförstådda nytta kräfvat en rättelse af det missförhållandet att kvinnan i det väsentliga saknar den förnämsta af alla medborgerliga rättigheter.

Föreningsmeddelanden.

Moderata kvinnoförbundet hade måndagen den 15 d:s anordnat möte i Uppsala å K. F. U. M:s stora sal. Föredrag om förbundets arbetsplan och syften höllos därvid af dess ordförande, fru Ebba v. Eckermann, och dess sekreterare, fröken Edit Kindvall. Ett par hundra damer hade hörsammat inbjudningen och efter föredragens slut antecknade sig 73 af de närvarande i och för anslutning till M. K. F.

Intresset tycktes vara ganska stort.

Röda korsets kvinnoförening hade på fredagen årsmöte i Röda korsets lokal under ordförandeskap af amiralinnan L. Dyrssen. Enligt styrelseberättelsen har föreningens verksamhet varit framgångsrik på flera områden. Så har exempelvis Röda-korsarbetet upptagits i icke mindre än 400 folk- och elementarskolor. I Uppsala har stiftats en lokalafdelning af föreningen. De i tur afgående styrelsefunktionärerna återvaldes, nämligen amiralinnan L. Dyrssen, generalskan H. Munthe, fröken G. Tholander och fru A. von Sydow. Likaledes återvaldes supplean-

terna doktorinnan Nordenskiöld, doktorinnan Sjögren, fru G. Herlitz och doktorinnan A. Flensburg. Till revisorer återvaldes kapten G. A. Oldberg och fru I. Montelius.

Svenska kvinnornas nationalförbund har förliden vecka sammanträd till årsmöte i Stockholm. Sedan års- och revisionsberättelserna föredragits och decharge beviljats, höll fröken Maria Cederschiöld föredrag såväl om den storartade och intressanta kongress, som Bund deutscher Frauenvereine anordnat i Berlin den 27 februari—2 mars, som om den i samband med kongressen hållna utställningen Die Frau in Haus und Beruf.

Föreningen själförsörjande bildade kvinnors hvilohem hade på måndagen den 15 dennes årsmöte under ordförandeskap af fröken Ellen Kleman. Af styrelse- och revisionsberättelserna framgick att räkenskaperna balansera med 31,600 kr., hvaraf kapitalbehållningen utgör 16,000 kr. och fonder 6,868 kr. Egnahemsfonden uppgår till 6,800 kr., i hvilken summa ingår häradshöfding C. A. Weinbergs stärbhus' donation på 3,000 kr. Föreningens medlemsantal är 898 årligt betalande och 172 ständiga.

Efter förrättade val består styrelsen af fröknarna Valborg Lagerwall, Ellen Kleman, Louise Palander, Greta Edelfelt, Gerda Meyerson, Hanna von Hedenberg och Anna Josephson med suppleanterna fröknarna Maria Lewin, Vava Petre och Maja Rosén. Revisorer äro fröknarna Märta Sparre och Marianne Bohlin.

På styrelsens förslag höjdes årsafgiften till 3 kr., hvilket beslut emellertid för att blifva giltigt måste godkännas äfven af nästa årsmöte.

Till sist förevisades en del skioptikonbilder från föreningens hvilohem Häknäs.

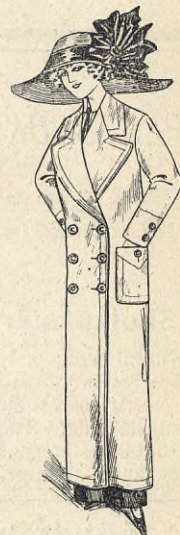

Promenad- kostym

af marinblå Cheviot
och engelsk Homespun
Sidenfodrad Kr. 59.

Ulster

af Homespun
Kr. 34.

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Skolkökslärarinna

med utm. betyg o. rek. samt praktik vid folkhögskola o. vanl. skolkök, önskar snarast anställning som skolkökslär. eller värdinneplats. Svar till »Skolkökslärarinna 1912», Sv. Dagbl. annonskontor, f. v. b.

Lärarinna,

något kunnig i engelska språket, önskar under sommarmånaderna plats i England, helst hos svensk familj. Fritt vivre önskas. Svar till »J. A. 1912», Svenska Dagbladet, Stockholm.

Ung flicka

af god familj kunnig i sömnad och matlagning önskar plats i familj. Svar till »Familjemedlem», Hjaltevad p. r.

Husföreståndarinneplats

hos bättre ungherre eller änkeman önskas af ordningssam och pålitlig person med full kompetens att sköta ett hem eller i brist häraf som husmodershjälp för en tid. Fina betyg kunna företes. Svar till »Vären 1912», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

I Stockholm

eller närhet önskar 1 maj bildad, enkel 25-åring plats att under husmors ledning delta i matlagning och andra husliga sysslor. »Omgående», p. r. Djursholm.

Medelålders bildad flicka af god familj söker plats som

Husföreståndarinna

i bättre hem hos respektabel ungherre eller änking. Sök. är kunnig i allt som förekommer i ett väl ordnad hem, särskildt skicklig i matlagning, äfven vegetarisk. Är gladlynt och barnkär. Goda rek. Svar märkt »Maj 1912», Nordiska Annonnsbyrån, Göteborg.

Som värdinna

önskar bildad, huslig dam med vana att representera plats uti aktadt hem, mycket gärna där barn finnes. De bästa ref. Svar till »Mille fleures 1912» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Vikariat

under sommarmånaderna önskas å bank eller kontor, helst i Stockholm, af ung dam med 6 års bankpraktik och fina betyg och referenser. Svar under adress 25 år, box 67, Sundsvall.

18-årig,

bildad, musikalisk, frisk och gladlynt flicka önskar snart komma i godt hem på landet för att under husmoders ledning, eventuellt mot erläggande af någon afgift, delta i inom hemmet förekommande göromål. Tillgång till piano önskvärd. Reflekterande behagade svara till »Anspråklös norrländska» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Enkel, bättre flicka

söker plats i familj som hjälp och sällskap. Är kunnig i husliga göromål. Svar till »20 år», Kvarnsveden.

Plikttrogen flicka,

kunnig i sjukvård söker värdarinneplats hos sjuk herre eller dam. Svar till »Majken», Uppsala, Poste Restante.

Enkel, städad, 30 års flicka,

van att sköta och förestå bättre hem där husmoder saknas, önskar plats i sådant, på land eller i stad. Ledig genom dödsfall. Svar till »Husmor», Gäfle, p. r.

Ung bättre flicka

önskar plats i familj, där jungfru finnes, att hjälpa till med alla husliga sysslor, är barnkär och kunnig i handarbete samt villig delta i sömnad. Svar till: »Familjemedlem 20 år», Uppsala, p. r.

Ung flicka

önskar plats i familj som husmors hjälp, deltagar äfven i skrifgöromål. Svar till »Familjemedlem», Västervik p. r.

Mot fritt vivre

önskar ung bildad flicka plats på landegendom som husmoders hjälp och sällskap. Önskar blifva ansedd såsom familjemedlem. Svar till »Vären 1912», Kioskbolaget, Malmö.

Ung, bildad dam

af god familj önskar plats i godt bildadt hem. Äger förmåga att sköta ett hem och handleda barn. Skicklig i handarb. sömnad och väfnad. Svar till »Duglig 25 år» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka

af god familj önskar plats den 15 maj, som sällskap och hjälp åt äldre dam, där jungfru finnes. Svar tacksamt märkt »Familjemedlem», Finspong, p. r.

Ung, bättre

Flicka,

som genomgått husmodersskola och försedd med goda rekommendationer, önskar plats som husföreståndarinna. Svar till »Musikalisk», p. r., Lund.

Bättre svensk flicka

22 år, med hem i England, fullkomlig kannedom i engelska språket, söker plats i bättre familj, är villig delta i förekommande göromål, kunnig i matlagning och sömnad. Önskar anses som familjemedlem. Liten lön önskvärd. Svar till »H. I. W.», p. r., Westerås, f. v. b.

Värdinneplats

i godt hem — helst i stad hos bildad, medelålders eller äldre man, sökes nu till våren af treflig, sympatisk dam, som äger flera års vana att med omtanke och sparsamhet sköta ett hem och göra det angenämt. Svar till »Vären 1912», Wiggbyholm, p. r.

23 årig flicka

af god familj önskar plats i familj att förestå hushållet eller som husmoders hjälp. Genomgått elementarskola, hushållsskola samt kurs i linnesömnad. Svar till »V. V.» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung anspråklös lärarinna

söker under ett par af sommarmån. plats som guvernant eller sällskap och hjälp i hemmet. Goda rek. Fritt vivre och fria resor önskas. Svar innan 20 april till »Hemlös», Sv. Dagbladet, Stockholm.

Bildad, musikalisk 29-årig flicka

van att handhafva barn samt kunnig i husliga sysslor, önskar snart plats. Svar till »Barnkär», Tidningen Upsalas kontor, Uppsala.

LEDIGA PLATSER.**Vid Malmbergets Samskola**

förklaras härmed till ansökan lediga:

En lärarinnebefattning med undervisningsskyldighet i svenska, tyska, historia och geografi. Högre kompetens. Lön: kr. 1,500.

En lärarinnebefattning med undervisningsskyldighet i engelska, franska, historia och geografi. Högre kompetens. Lön 1,500 kr.

Läroanstalten är sex-klassig, står under Kungl. Läroverksöverstyrelsens inspektion och lämnar därmed rätt till tjänsteårsberäkning.

Platserna tillträdas vid början af höstterminen 1912. Till styrelsen ställda ansökningar böra före den 10 maj insändas till Fil. Lic. Sigurd Nilsson, under adress Malmberget.

Vid Tranås 4-klassiga Högre Folkskola

är fr. o. m. höstterminen 1912 (tolf) en lärare- eller lärarinneplats ledig med undervisningsskyldighet huvudsakligen i Modersmålet, Geografi och Biologi.

Biologien kan eventuellt utbytas mot annat ämne. Lön 1,700:— kr. Undervisningstid 25 å 27 veckotimmar. Eventuellt kommer skolan att ombildas till Kommunal mellanskola. Antagningsbevis utfärdas med tre mån. ömsesidig uppsägning före läsårs slut. Ansökningar torde insändas före 10 maj 1912 till skolans Föreståndare Fil. licentiat Gustaf Lindborg, adr. Tranås, hvilken äfven meddelar upplysningar.

STYRELSEN.

En verkligt barnkär bildad flicka

anspråklös, fullt frisk och stark, får plats i tjänstemannafamilj att på egen hand sköta 3 barn, 7-1 år, samt deltaga i husliga göromål såsom städning af barn- och sängkammare. Bör vara kunnig i sömnad. Familjemedlem. Platsen tillträdes 1 maj. Svar med fotografi och lönepretentioner till "Brukstjänsteman", Bofors.

Sjuksköterskelev

erhåller genast plats vid Mörsils Sanatorium, Mörsil. Svar jämte betyg och rekommendationer till Kamrerarkontoret.

Föreståndarinna

sökes för Ångermanlands Hemslöjdsförenings permanenta utställning i Sollefteå. Närmare g. Fru Anna Fahlén, Sollefteå.

Vikarierande Lärarinna

i Musik o. sång vid Landskrona seminarium önskas för nästa läsår. Ansökn. snarast till Rektor.

Till privatskola

i Stockholms närhet önskas vik. från 1 maj. Sv. snarast till "Tre klasser", Postkont. Linnég., Sthlm.

Van kvinnlig Sjukgymnast

får nu genast eller 1 maj arbete på landtegendom under 1 månad till 6 veckors tid. Edö pr Askersund.

För Kvinnlig kemist

van vid mjölkundersökningar och därmed sammanhängande analyser finnes plats å laboratorium. Svar med uppgifter å föreg. verksamhet till märke "Bolag" under adr. S. Gumæli Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Sjuksköterskekurs.

Vid Länslasarettet i Vänersborg börjar ny kurs för sjuksköterskelever nästa 1:sta okt. Fordringar bland annat minst 21 års ålder och elementarskolebildning. Kursen, som är 2-årig, omfattar såväl teoretisk som praktisk utbildning. Närmare upplysningar lämnas af översköterskan därstädes.

Bildad kvinna,

kontorsvan och med husmoders-egenskaper erhåller varaktig anställning i Dalarne. Kännedom om skötsel af bättre pensionat, turisthotell eller dyl. önskvärd men ej alldeles nödvändig. Närmare meddelar grosshandl. Karl Jansson, Birger Jarlsgatan 6, Stockholm, samt Syster Ingeborg Wallin, Länslasarettet, Vänersborg.

Maskinskrifverska,

stenograf samt kunnig i språk, erhåller genast plats i Maskinaffär i Stockholm. Svar märkt "Ferm" under adress S. Gumæli Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Elementarbildad

omkr. 22-årig flicka från finare hem, praktisk och duglig i husliga göromål, äfven i sömnad, kan få plats i familj; skall villigt deltaga i alla sysslor samt vara husmodern till sällskap. Rekom. från liknande anställning fordras. Svar med foto. och uppgift om löneanspråk till Rådman Charpentier, Lund.

Ett verkligt barnkär

bildad flicka, anspråklös, fullt frisk och stark, får plats i tjänstemannafamilj att på egen hand sköta 3 barn 7-1 år samt deltaga i husliga göromål, såsom städning af barn- och sängkammare. Bör vara kunnig i sömnad. Familjemedlem. Platsen tillträdes 1 maj. Svar med foto. och lönepret. till "Brukstjänsteman", Bofors.

Till inst. maj

får ung flicka af fin familj, i åldern 24-28 år, plats som hjälp och sällskap på herrgård i Ostergötland. Sökanden bör vara skicklig i all slags fin handsömnad samt tala god engelska. Svar på engelska med foto., löneanspråk och ref. till "A. R.", Drottningg. 15, Eskilstuna.

Att medfölja

på utländsk resa önskas en frisk och välrekommenderad sköterska till ett litet friskt, snällt och lätt-skött barn. Bör vara skicklig sömmerska samt helst äga kunskap i engelska språket. Svar med foto. till Rum 33, Voksenkollen Sanatorium, Kristiania, Norge.

Sjuksköterskeplatsen

vid Vänersborgs försörjningsinrättning är till ansökan ledig. Lön 500 kr. och allting fritt, 15 dagars semester. Sökande bör tillhöra eller vara meriterad att ingå i Sv. sjuksköterskornas allmänna pensionsförening. Ansökningshandlingar (med läkare- och prästbetyg) torde före den 2 maj insändas till Stadsläkaren, Vänersborg.

Undersköterskebefattningen

vid Östhammars lasarett blir ledig den första inst. maj. Lön 250 kr. pr år, eget rum, lyse, värme och tvätt samt fri kost. Ansökning torde snarast möjligt insändas till lasarettsläkaren.

För elev

af Rich. Andersson, som mot fritt vivre vill undervisa 2 nybörjare i pianospelning, finnes anställning mellan 1 juli och 15 aug. Fru M. Grill, Godegård.

Plats finnes

under säsongen (15 juni-15 sept.) för: Exam. Massörska, Badderska, helst massagekunnig, Kokerska, skicklig i enklare och finare samt vegetarisk matlagn., Uppasserska för matsal samt Diskerska. Prima rek. fordras samt uppg. om lönepret. Svar till Månsta Brunns- och Badanstalt, (Jämtland). Postadr. Ålsta.

En bildad flicka

med ordningssinne kan mot fritt vivre få vara på landet i vacker trakt i Göteborgs närhet för att sköta hushållet för en dam. som för sin hälsas skull arbetar i trädgård. Tillfälle att tala engelska. Svar jämte foto. till "Box 12", Vara.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } $4\frac{1}{2}$ %

Sparkasse-
räkning } 4 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundets

Platsförmedling

Adr. Drottninggatan 54,

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgifvare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

Mazetti's

”TRIUMF”

öfverdådigt fin
Dessert-
Spis-chokolad
mindre söt än vanlig
pr kaka: 25 öre.

Lektioner i Linnesömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Åberopa alltid
annonserna i
DAGNY!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

**ANNONSER I
DAGNY**

Andelsägare i Föreningen Dagny

kallas till ordinarie sammanträde måndagen
den 29 april kl. 7.30 e. m. å Fredrika-Bre-
mer-Förbundets lokal, Drottninggatan 54,
Stockholm.

STYRELSEN.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Fredrika-Bremer-Förbundet om den pågående revisionen
af äktenskapslagstiftningen.

Seminariebetänkandet. II. Af *Anna Sörensen.*

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester.*

Spetsar. III. Af *Ellen Nordenstreng.*

De Bergman-Österbergska samhällskurserna. Af *G. P—G.*

Insänd litteratur.

Om sproglig Forstaaelse. V. Af *Alma Forsberg-Dalhoff.*

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeratión å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**